

Kommunikation utan symboler

Cecilia Olsson, fil.dr spec.ped.
handledare, konsult
(gymnasiesärskola, FUB:s forskningsstiftelse ALA)
Föreningen Kognitivt Stöd (FKS), Begripsamföreningen

Bäst och mest

Närmsta utvecklingszon

Barn (och % av varje barns totala uttryck)

Exempel på beteenden	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Kombination av ord eller tecken					58	2			
Enstaka ord eller tecken					18	10			
Handlingar (tar, gör)	6	2			14	25		4	
Pekar, tydliga signaler	11	6			4	27	19	3	1
Riktar sig mot...	51	28	28	14	6	29	41	27	22
Blinkar, ler	32	64	72	86	0	8	40	65	78

” It is by being treated as communicators
that we become communicators”
(Goldbart, 1994)

Den linjära modellen

Person A

budskap

kod

överförande

Person B

avkodning

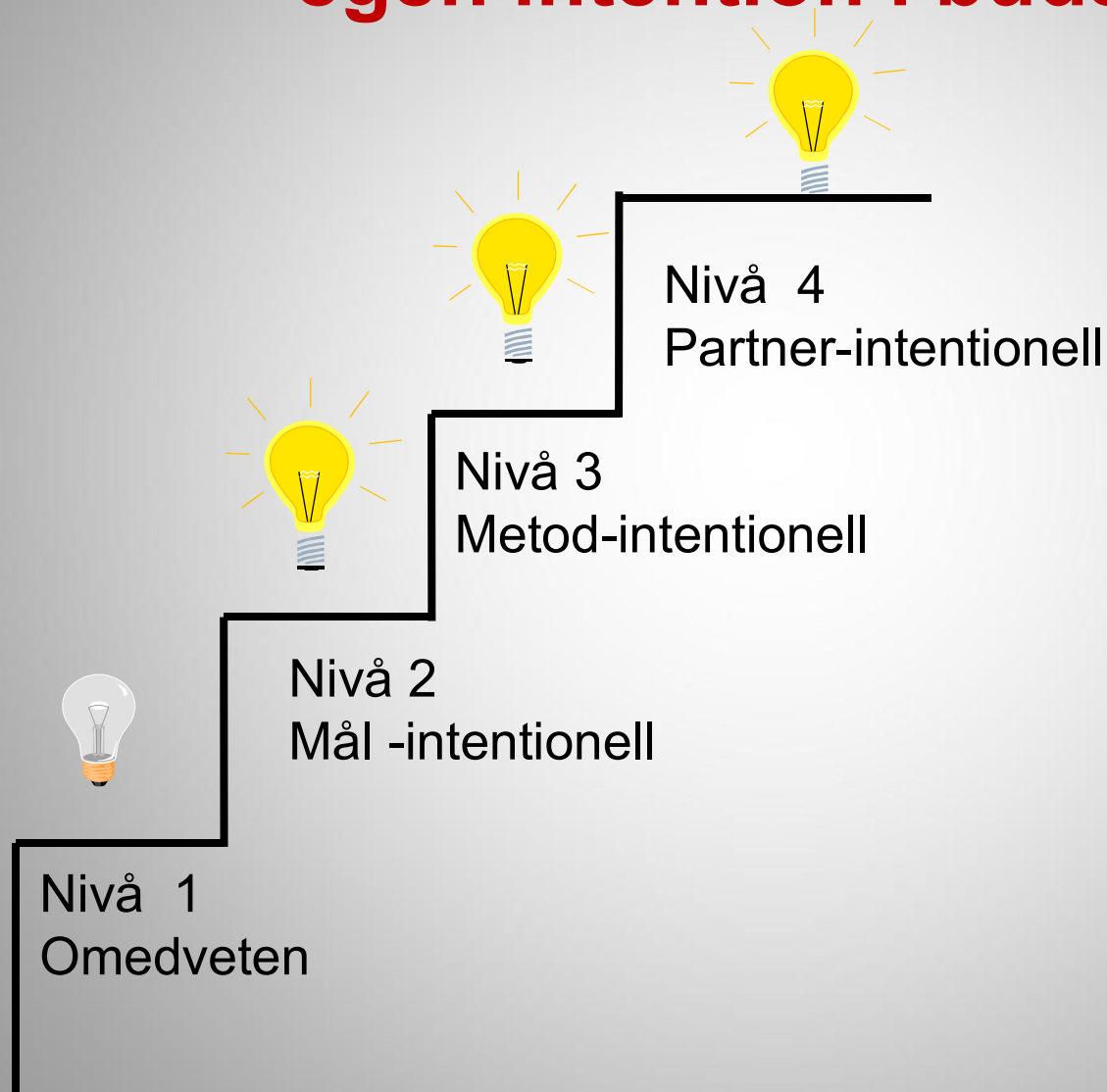
budskap ..... reaktion

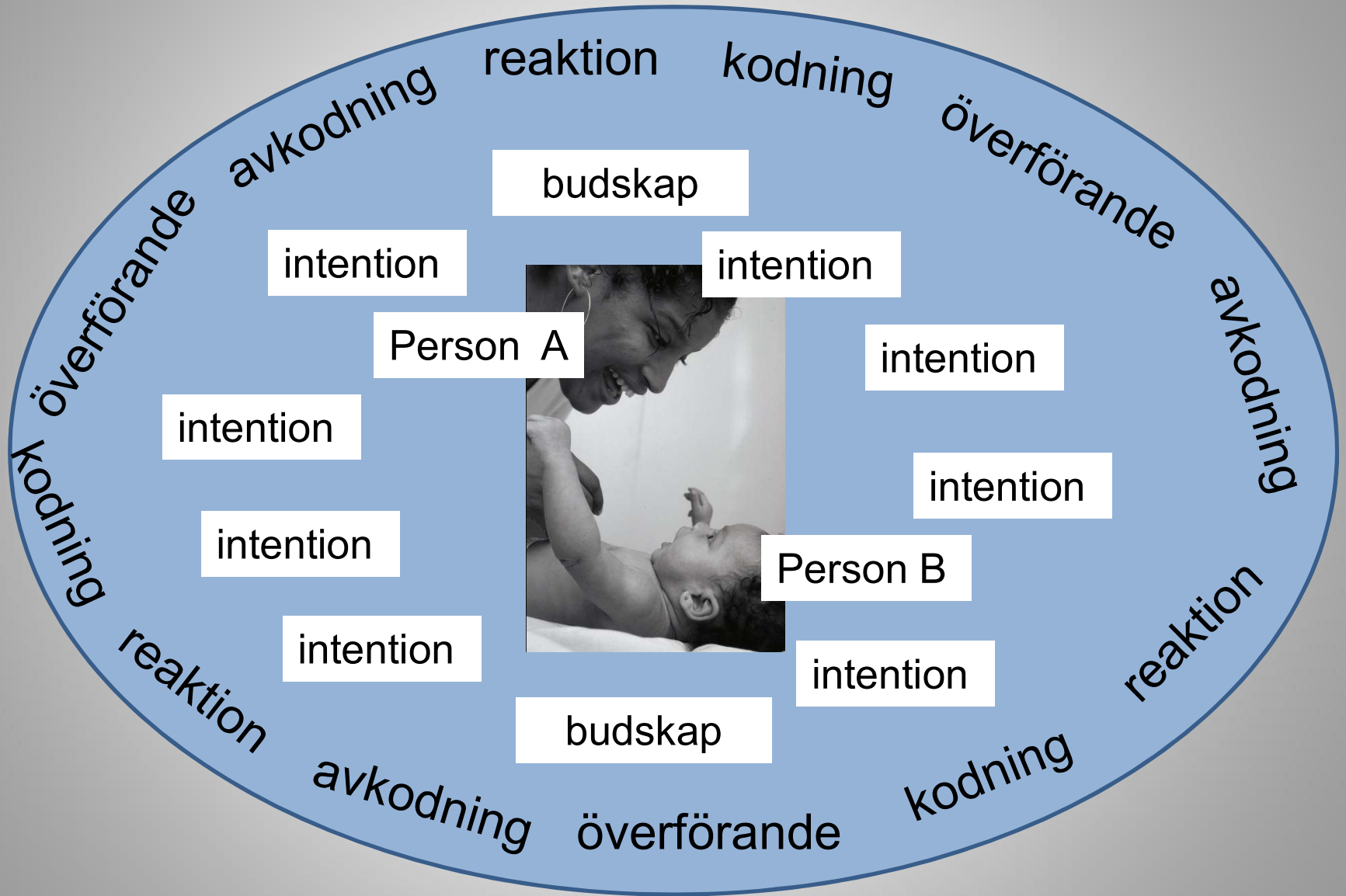
Definition

Kommunikation är när budskap förmedlas *mellan personer*. Detta sker när en person tillskriver en annan persons beteende en mening och handlar därefter.

Olika nivåer av medvetenhet kring egen intention i budskapet

Den dynamiska modellen

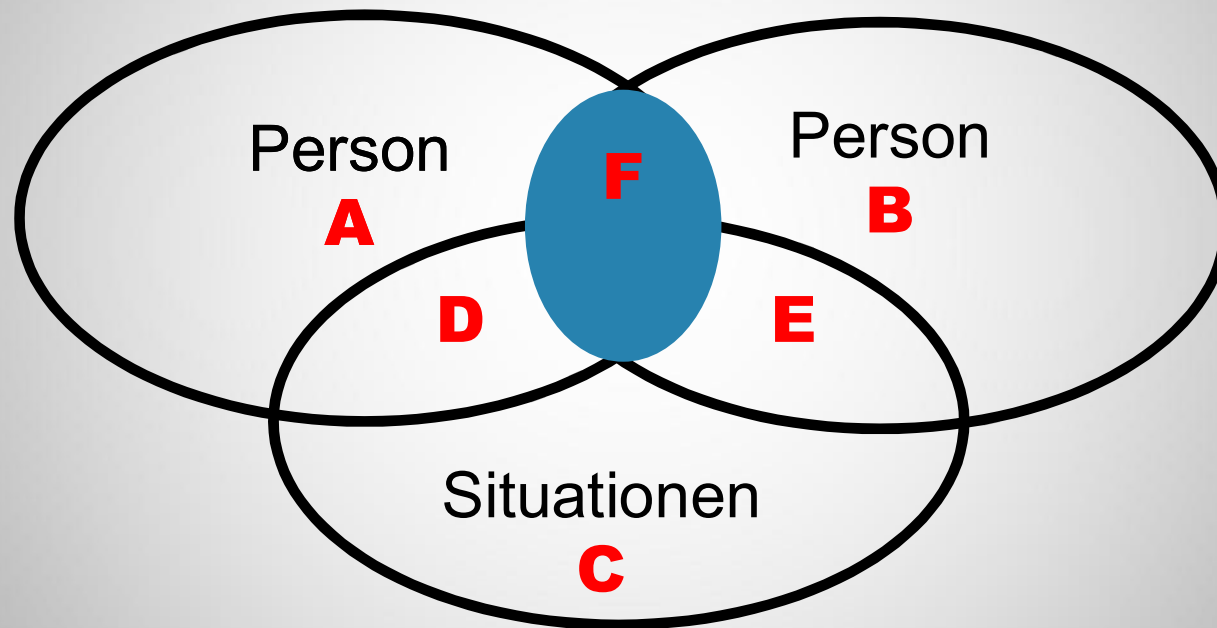
Tolkning "som om"

därför att

för att

Vad påverkar kommunikationen?

Kommunikation = "göra gemensam"

Hur hittar man det gemensamma?
Hur ser processen ut?

Samspelet

barn	vuxen
tappar huvudet bakåt, ögonen rör sig, lyfter upp huvudet igen, tittar på pianot	Mmm" "Var är pianot? Var är pianot?"
tugg rörelser med munnen, rör lite på båda händerna	öppnar frågan och rör en hand i riktning mot Jans hand
	"Där är det ja", lyfter upp Jans ena hand så tummen trycker på pianot
(pianot spelar)	
ögonen riktas uppåt, huvudet bakåt, små rörelser med mun och händer	"Oj!"
	"Oj, vad du spelar. Spelar jättefint"
tappar huvudet framåt	"Bom!"

pianot

spela

lyssna

Jans huvud

Samspelet

barn	vuxen
Ljud från en annan riktning bakom Jan	
lyfter huvudet, rör ögonen mot ljudet, blick ned, stilla	vänder sig mot den andra aktiviteten
blick snett uppåt (lyssnar). Blick ner igen	vänder kort mot J. och kommenterar det som hände, vänder sedan uppmärksamheten tillbaka mot andra aktiviteten
	vänder sig mot J., stöttar hans huvud och vänder det mot sig, förklarar vad det var som hände
rör lite på huvudet, tittar mot pianot, rör ena handen	"Vill du att det ska komma musik?"
	tar J:s hand och placerar tummen på pianot
(pianot spelar)	

annan aktivitet

Samspelet

barn	vuxen
Ljud från en annan	sak bakom Jan
lyfter huvudet, rör ögonen mot ljudet, blick ned, stilla	vänder sig mot den andra aktiviteten
blick snett uppåt (lyssnar). Blick ner igen	vänder kort mot J. och kommenterar det som hände, vänder sedan uppmärksamheten tillbaka mot andra aktiviteten
	vänder sig mot J., stöttar hans huvud och vänder det mot sig, förklarar vad det var som hände
rör lite på huvudet, tittar mot pianot, rör ena handen	"Vill du att det ska komma musik?"
	tar J:s hand och placerar tummen på pianot
(pianot spelar)	

annan aktivitet

pianot,
spelar

Analysbegrepp

Samordning

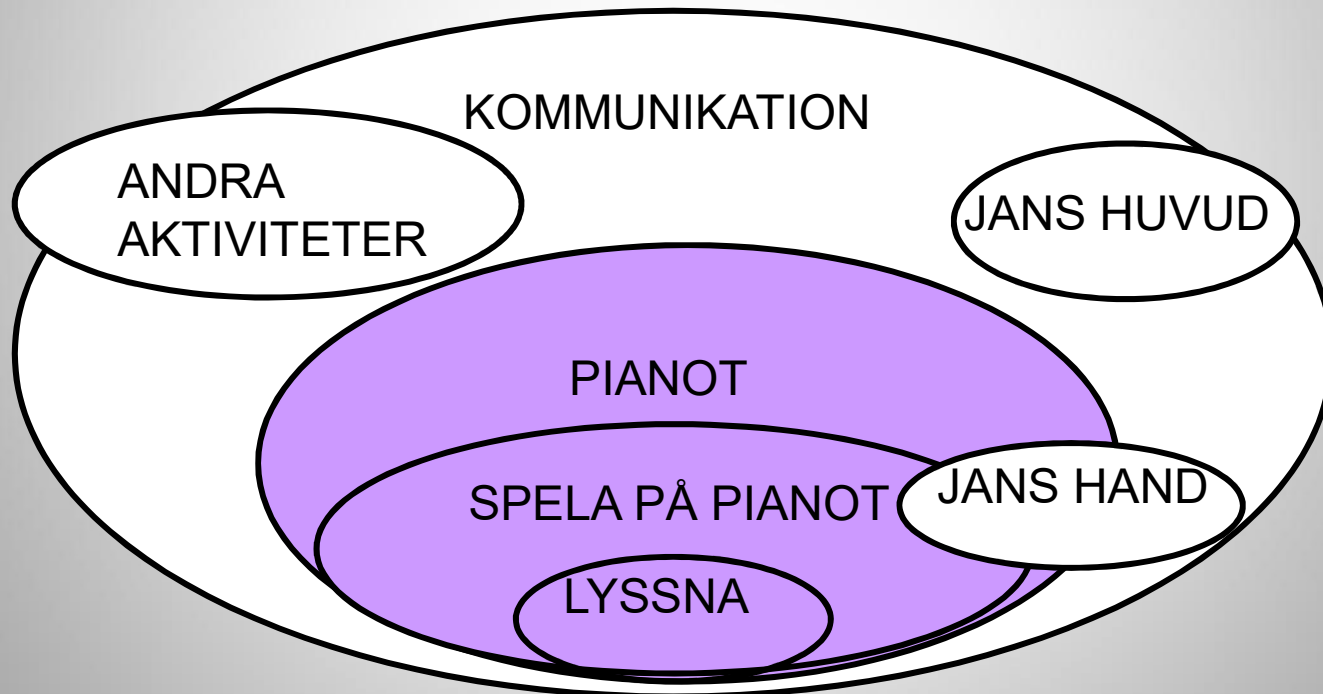
...individerna ändrar
kontinuerligt sitt
agerande utifrån
pågående och
förväntat agerande
från partnern

Gemensamma ramar

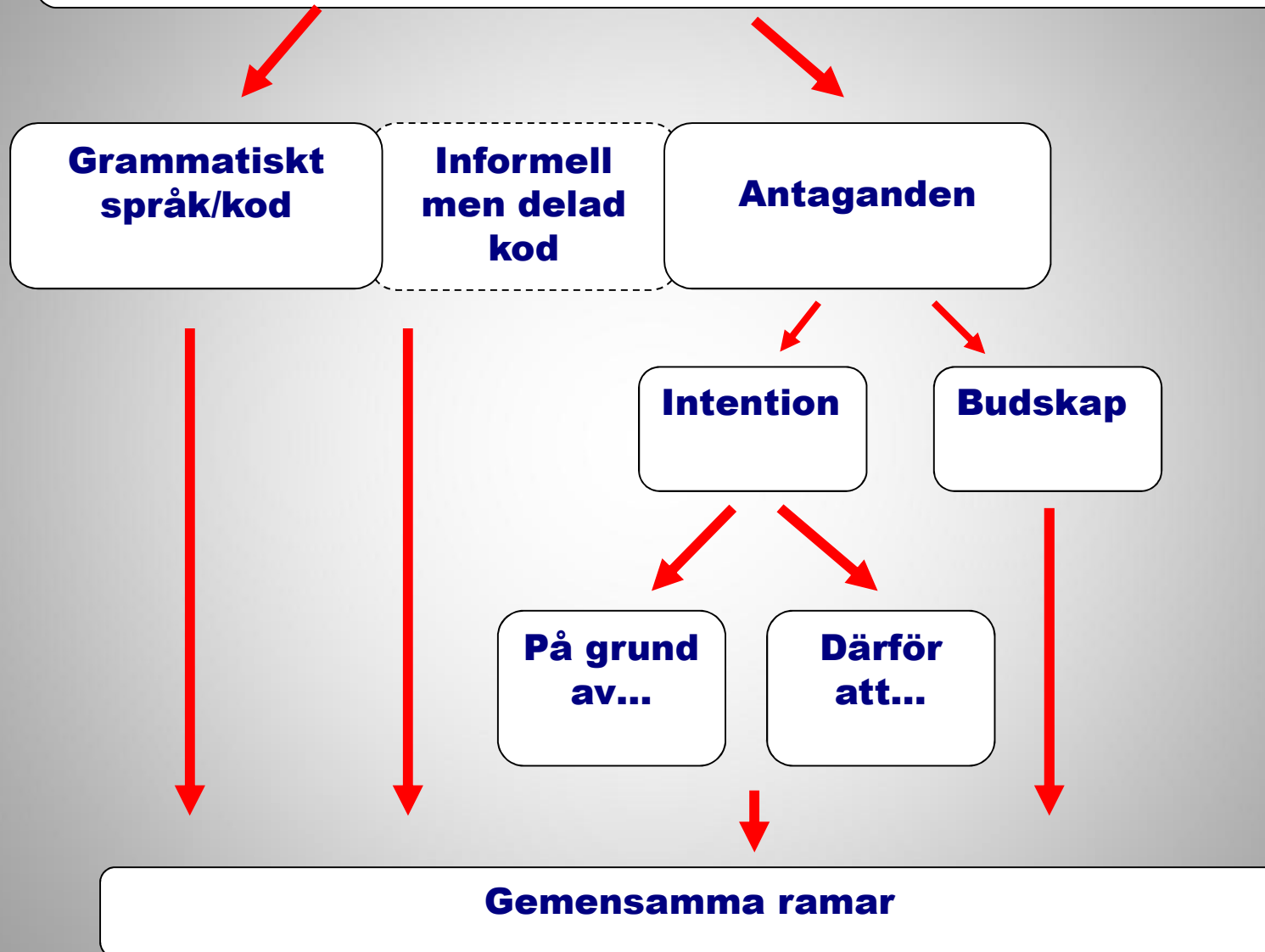
...en gemensam
överenskommelse om
samspelet, hur det ska
gå till och vad det
handlar om

(Fogel, 1993)

Gemensamma ramar

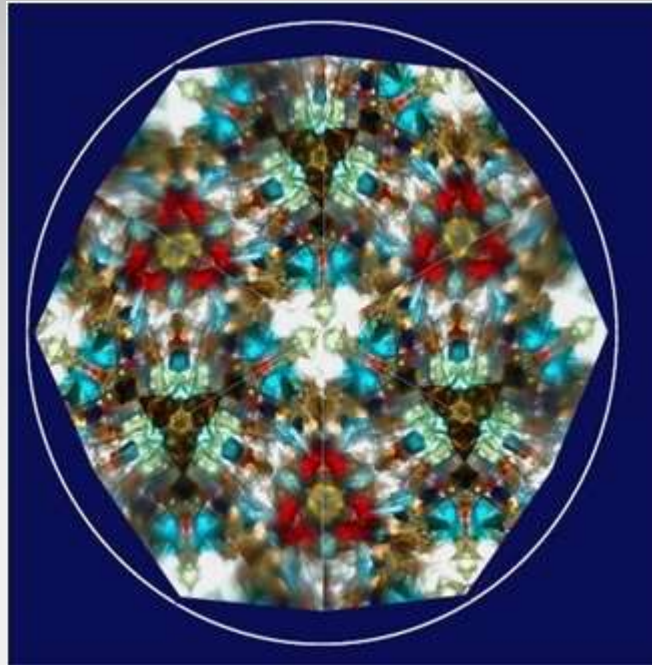
En kommunikationsakt

Slutsatser

- Agera "som om" man var inbjuden till kommunikation
- Våga svara på *att* man ser att personen vill något även om man inte vet *exakt vad*
- Processen i sig är värdefull – den *är* kommunikation
- Faser av instabilitet behövs för att utveckla systemet = kommunikationen
- Unika dyader kan ha unika strategier – det viktiga är att det fungerar för personerna i samspelet

The kaleidoscope of communication – different perspectives on communication involving children with severe multiple disabilities

Cecilia Olsson, 2006